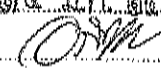

สนช. (191)
วันที่ 270 ภา. 10.42.น.
วันที่ ๑๔ มี.ค. ๒๕๖๐
ผู้รับ

ทราบ/เรียน คุณภกมลสด
- เพื่อดำเนินการต่อไป

ภกมลสด เขียววิทย์
ผอ.สนช.

๑๔ มี.ค. ๒๕๖๐

เรียน ผอ. สวท ผอ. สทท. ผอ.สนช. ผอ.สปช.๑-๘
และ ปชส. ๗๖ จังหวัด

เพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่
แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ และพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ
ในพื้นที่ของตนต่อไป จะขอบคุณยิ่ง

(นางจริยา ประสพทรัพย์)

ร.ผอ.สนผ.

มีนาคม ๒๕๖๐

บันทึกข้อความ

สนท.(ตร.)	1551
เลขที่	270
วันที่	๓๐ มี.ค. ๒๕๖๐
ผู้รับ	

ส่วนราชการสำนักพัฒนานโยบายและแผนการประหสามพันธ์ส่วนนโยบายและแผนฯ โทร. ๐๒ ๖๑๘ ๒๓๒๓ ต่อ ๑๕๒๒
ที่นร๐๒๒๐.๐๒/ ๒๗๐ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง สรุปสาระสำคัญการประชุมชี้แจงโครงการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙

เรียน อปส.

เรื่องเดิม

ตามหนังสือสำนักงานนโยบายและแผน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๐๐๘.๓/ว ๑๙๑๔ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง ขอเชิญประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจง
โครงการและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อแนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ เพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ห้องแกรนด์
บอลรูม โรงแรมรามา การ์เด้นส์ โดยเชิญ อปส. เข้าร่วมประชุม โดย ผอ.สนพ. ได้มอบหมายให้ ผอ.สนช.
เข้าร่วมประชุม แต่เนื่องจาก ผอ.สนช. ติดภารกิจ จึงได้มอบหมายให้นางสาวกมลชนก ขุนเพชร
นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ เป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุม (เอกสารแนบ ๑) นั้น

ข้อเท็จจริง

การประชุมดังกล่าวมีนายพุฒิพงศ์ สุรพลักษณ์ รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานการประชุม มีผู้เข้าร่วมประชุมจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ
ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม องค์กรระหว่างประเทศ จำนวนประมาณ ๕๐ คน
ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ที่ประชุมรับทราบการบังคับใช้แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.
๒๕๕๘-๒๕๖๔ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ โดยสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (เอกสารแนบที่ ๒) ดังนี้

๑.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔

๑.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรถ่ายทอดยุทธศาสตร์และมาตรการแม่บทบูรณาการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทาง
ชีวภาพ

๒. ที่ประชุมรับทราบผลการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการ
ความหลากหลาย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙

๒.๑ เห็นชอบกับวิธีการดำเนินงานมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยทั้ง ๗ ขั้นตอน ดังนี้
การศึกษาทบทวนเอกสารและสืบค้นฐานข้อมูล การจัดทำแบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูลและประชุมหารือ
เกี่ยวกับการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย การสัมภาษณ์ การจัดทำระบบฐานข้อมูล การจัดสัมมนารับฟัง
ความคิดเห็น และการประชุมคณะกรรมการกำกับวิชาการ

๒.๒ เห็นชอบการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน ที่ครอบคลุมระบบนิเวศหลัก และกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

๒.๓ เห็นควรให้เปิดใช้ระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพแก่สาธารณะ

๓. ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางการจัดการและการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑ เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการสร้างความเข้าใจและเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ทุกภาคส่วน

๓.๒ เสนอให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน และควรผลักดันให้เป็นผลประโยชน์แห่งชาติ

๓.๓ เสนอให้ภาคการศึกษาพัฒนาและบังคับใช้หลักสูตรเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นของตนเอง

๓.๔ เสนอให้ภาคธุรกิจเข้ามารับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับภาครัฐ

ข้อพิจารณา

การประชุมสัมพันธและเผยแพร่เรื่องความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งวิธีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน นั้น สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรขอความร่วมมือจาก สนข. สวท. สทท. สปข. ๑-๘ และ ส.ปชส.๗๖ จังหวัด ประชาสัมพันธ์เผยแพร่แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ และพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ของตน โดยเลือกใช้สื่อและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณามอบหมายให้ สนข. สวท. สทท. สปข. ๑-๘ และ ส.ปชส. ๗๖ จังหวัด ดำเนินการต่อไป

(นางจิริยา ประสพทรัพย์)

ร.ผอ.สนผ.

เรียน อ.พร.

เห็นควรมอบหมาย
ให้คนไปขอพรจาก อ.พร.
ดำเนินการตามข้อ ๑-๔
ขอ รณผ.

- เห็นชอบ
- ดำเนินการตามเสนอ

พลโท

(สร.เสรีคุณ แก้วกำเนิด)

รักษาราชการในตำแหน่ง อปส.

๑๐ มี.ค. ๒๕๖๐

(นายจัญญ์ ไชยครอง)

รปส.

๘ มี.ค. ๒๕๖๐

ทราบ/เรียน ผอ. สทช.

- เพื่อดำเนินการต่อไป

(นางจิริยา ประสพทรัพย์)

ร.ผอ.สนผ.

๑๓ มี.ค. ๒๕๖๐

ร.อ.ปส. พลโท สรรเสริญ แก้วกำเนิด..... ๑๑๙๖

๙ มี.ค. ๒๕๖๐

ร.อ.ปส. (นายจรรณง ไชยสาร)..... ๖๘๒

๙ มี.ค. ๒๕๖๐

ด่วนที่สุด

ที่ ทส ๑๐๐๘.ทว ๑๙ ๑ ๕๖

กรมประชาสัมพันธ์
รับที่ 13148
วันที่ 21/2/60
เวลา 19.29

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ถนนพระรามที่ ๖ แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุม

เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการประชุม

๒. แบบตอบรับเข้าร่วมประชุม

ด้วยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ดำเนินโครงการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ เพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ โดยกำหนดจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อชี้แจงโครงการและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อแนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ในวันจันทร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมราม่า การ์เด้นส์ กรุงเทพฯ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงขอเรียนเชิญท่านหรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมดังกล่าว และโปรดส่งแบบตอบรับเข้าร่วมประชุม (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) ให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ภายในวันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ โดยสำนักงานนโยบายฯ ขอมอบหมายให้นางสาวพวงผกา ขาวกระโทก เจ้าหน้าที่มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โทรศัพท์หมายเลข ๐ ๒๕๐๓ ๓๓๓๓ ต่อ ๒๓๓ และ ๐๙ ๕๔๙๕ ๕๕๑๘ เป็นผู้ประสานงานในเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวิทย์ สุธงษา)

รองเลขาธิการ สม.ปฏิบัติการแทน

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม

โทร. ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๓๘

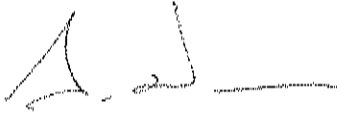
โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๓๖

สนค.
เลขรับ 722
วันที่ ๒๑ กพ ๒๕๖๐
ผู้รับ อ.กต

ส่ง นพช
๐๙
21/2/60

เรียน ผอ.สนช.

เพื่อเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุม ตามวัน
เวลา และสถานที่ดังกล่าวต่อไป

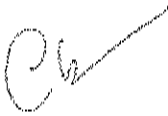

(นางจริยา ประสาททรัพย์)

ร.ผอ.สนช.

21 ก.พ. 2560

อราน/เรียน จุฬ. กมลศิลป์
- เรื่องดำเนินการต่อไป

อภจจารณา เตชะวิบูลย์

ผอ.สนช.

22 ก.พ. 2560

สนช. (170)
ส่งถึง ผอ.สนช.
วันที่ 22 ก.พ. 2560

วันที่ 1 ก.พ.

รายงานผลการประเมินผล การดำเนินงานโครงการ ส่งเสริมคุณธรรม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

**แผนแม่บทบูรณาการจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ
พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔**

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๘/สท๖๕

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทำเนียบรัฐบาล ถนน. ๑๐๓๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง (ร่าง) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่วนมาที่ ทส ๑๐๑๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘

๒. หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่วนที่สุดที่ ทส ๑๐๑๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตามเอกสารแนบท้าย

ตามที่ได้นัดเรื่อง (ร่าง) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ และขออนุมัติเพิ่มเติมแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ไปเพื่อคณะกรรมการพิจารณา รวม ๓ ข้อ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปรมาณู สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย ส่วนความเห็นของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับภายหลังการประชุมคณะกรรมการ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการได้ประชุมปรึกษามือเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงมติเห็นชอบทั้ง ๓ ข้อ ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ในช่วงระยะเวลา ๓ เดือน ๖ เดือน ๙ เดือน และ ๑ ปี ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และให้มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วกันด้วย ทั้งนี้ งบประมาณที่ต้องใช้ตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานปรมาณู

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการปฏิบัติเรียบร้อยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวรุจิรา รินหัตถ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๕๑

โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๓๙๕๖

www.nsi.go.th/eng/eng.php / nsi.go.th

บัญชีรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง (ร่าง) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ให้ทราบ ดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๑๐. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๑๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๔. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักงานประสานงาน
๑๖. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๗. เลขาธิการ ก.พ.
๑๘. เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
๑๙. ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ

คำนำ

แผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ เป็นแผนหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในมาตรา ๖ ที่กำหนดให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำนโยบายมาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงแผนแม่บทฯ ฉบับปัจจุบัน นับเป็นฉบับที่ ๔ ซึ่งได้นำแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ และเป้าหมายไอจิ ที่ได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๐ มากำหนดเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขมูลเหตุรากฐานของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ พื้นฟู ปกป้องคุ้มครอง และเพิ่มพูนผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ ควบคู่กันกับการสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการบูรณาการการจัดการร่วมกับภาคส่วนต่างๆ

ในการจัดทำแผนแม่บทฉบับนี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ในการยกร่างเนื้อหาสาระ การกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ เป้าหมาย ตัวชี้วัด รวมทั้ง การกำหนดกลไกและกระบวนการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล โดยผ่านการระดมความเห็น และประชุมหารือและรับฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาโดยลำดับ

แผนแม่บทฯ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ พร้อมทั้งเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ โดยมีมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่กำหนดไว้

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา ประชาคมวิจัย และผู้แทนชุมชนและท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วมและผลักดันการจัดทำและการดำเนินการตามแผนฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะร่วมมือกันขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินการตามแผนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ คงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชน และส่งต่อความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ลูกหลานในอนาคต

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

	หน้า
๑. บทนำ	๗
๒. สถานการณ์และภัยคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพ	๘
๒.๑ สถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	๘
๒.๒ ภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ	๘
๓. ประเด็นปัญหาในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ	๑๐
๔. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตาม นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๕	๑๑
๕. ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗	๑๒
๖. นโยบายและทิศทางการพัฒนา	๑๒
๖.๑ นโยบายและทิศทางการพัฒนาในระดับโลก	๑๒
๖.๒ นโยบายและทิศทางการดำเนินงานของไทย	๑๕
๗. แนวคิดและหลักการ	๑๘
๘. แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔	๒๐
๘.๑ วิสัยทัศน์	๒๐
๘.๒ พันธกิจ	๒๐
๘.๓ วัตถุประสงค์	๒๐
๘.๔ เป้าหมาย	๒๐
๘.๕ ตัวชี้วัด	๒๐
๘.๖ ยุทธศาสตร์การบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๑
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ	๒๑
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๒
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูน และแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดคล้อง กับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว	๒๕
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นมาตรฐานสากล	๒๗

สารบัญ (ต่อ)

๙. การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	๓๐
๙.๑ กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	๓๐
๙.๒ การติดตามประเมินผล	๓๓
๑๐. เป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	๓๔
๑๑. ภาคผนวก	๔๑
ภาคผนวก ก ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗	๔๑
ภาคผนวก ข หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพ	๕๑
ภาคผนวก ค ความเชื่อมโยงของแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ กับแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๑๑ - ๒๐๒๐) และเป้าหมายไอจี	๖๕
ภาคผนวก ง การจัดลำดับความสำคัญของมาตรการตามแผนแม่บทบูรณาการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔	๗๑
ภาคผนวก จ ความเป็นมาและการดำเนินงานจัดทำแผนแม่บทบูรณาการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔	๗๔

๑. บทนำ

ความหลากหลายทางชีวภาพสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศ และบริการของระบบนิเวศที่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตของชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการจัดความยากจน

ความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในระดับชนิดพันธุ์ พันธุกรรม และระบบนิเวศยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง แรงกดดันที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพยังคงมีอยู่และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลจากการกระทำของมนุษย์ การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง อัตราการสูญพันธุ์ที่ยังคงมีแนวโน้มสูง การใช้ประโยชน์เกินขีดจำกัดและไม่ยั่งยืน ภาวะมลพิษ และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและแพร่ระบาด ยังคงเป็นภัยคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพทั้งบนบกและในน้ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงถึงผลกระทบที่รุนแรงต่อสังคมมนุษย์ ตลอดจนการสูญเสียบริการของระบบนิเวศหากไม่มีการดำเนินการเร่งด่วนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การดำเนินการเพื่อให้คุณค่าและปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพจะเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในหลายๆ ด้าน ทั้งสุขอนามัยที่ดี ความมั่นคงทางด้านอาหารที่เพิ่มขึ้น การบรรเทาความยากจน รวมถึงการชะลอการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากการจัดเก็บและดูดซับคาร์บอนของระบบนิเวศ ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันในทุกระดับทั่วโลก สมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการประชุมสมัยที่ ๑๐ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ให้การรับรองแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ และเป้าหมายเอจิ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ให้ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับความสนใจในคุณค่าและความสำคัญ ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดเพื่อรักษาบริการของระบบนิเวศ คงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ที่ยั่งยืน และอำนวยความสะดวกต่อมนุษย์ และเรียกร้องให้ภาคีอนุสัญญา แปลงแผนกลยุทธ์ดังกล่าวไปสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชาติ พร้อมทั้งให้มีการทบทวนและติดตามผลการดำเนินงานภายใต้แผนระดับชาติดังกล่าว และรายงานต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในการประชุมโอกาสต่างๆ รวมถึงการนำเสนอในรายงานแห่งชาติ

ประเทศไทยในฐานะภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพมีพันธกรณีที่ต้องดำเนินการดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาอย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน สำหรับเป็นกรอบแนวทางดำเนินงานในระดับชาติ และสอดคล้องกับกลยุทธ์การดำเนินงานของอนุสัญญา รวม ๓ ฉบับ คือ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๐ และ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕

๒. สถานการณ์และภัยคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๑ สถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเทศไทยอุดมด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพได้มีส่วนสนับสนุน คำจูนวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีความหลากหลายทางด้านอาหาร ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บหรือใช้บำรุงรักษาสุขภาพอนามัย เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และการเป็นฐานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ ความหลากหลายทางชีวภาพยังเป็นที่ชื่นชมในประเพณีไทยที่ยังคงสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาจนปัจจุบัน

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งหมดพันธุ์ พันธุกรรม และระบบนิเวศ มีจุลินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ชนิด พืชมีท่อลำเลียงและพืชไม่มีท่อลำเลียงไม่น้อยกว่า ๑๔,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๔ ของพืชที่จำแนกชนิดได้แล้วทั่วโลก สัตว์มีกระดูกสันหลังไม่น้อยกว่า ๔,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๘ ของสัตว์มีกระดูกสันหลังทั่วโลก สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๖ ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในโลก ปลาไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของปลาที่จำแนกแล้วในโลก

ประเทศไทยเป็นแหล่งของวัฒนธรรมและประเพณีอันหลากหลาย มีการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบสานกันมาตามแบบวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่ อาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นตามสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ทัศนคติ ความเชื่อ และลักษณะการประกอบอาชีพ ถือเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน คุณค่าและความรู้ในวัฒนธรรมและประเพณีได้นำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในหลายด้านทั้งอาหาร เครื่องสำอาง การดูแลสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงพืชสมุนไพร ด้วยการพัฒนาต่อยอดจากเทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่ สมุนไพรไทยมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะของยาอาหารเสริม เครื่องสำอาง เครื่องดื่ม และสปา มีมูลค่าตลาดไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี และอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๑๐-๒๐ ต่อปี เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของทรัพยากรพืชสมุนไพร มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต

ประเทศไทยได้ส่งออกสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในรูปของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เป็นประจำทุกปี โดย พ.ศ.๒๕๕๕ ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์จากป่า (เช่น ฝรั่ง ชัน ไม้ไผ่ งามัธรรมาชาติ กายาน หวาย และสีเสียด เป็นต้น) ปริมาณ ๓๒,๒๑๐ เมตริกตัน เป็นมูลค่า ๒.๐๖ พันล้านบาท ผลไม้และผลิตภัณฑ์ (เช่น สับปะรด ลำไย ทุเรียน มะม่วง กล้วย เงาะ มะขาม มังคุด มะพร้าว และมะนาว เป็นต้น) ปริมาณ ๒,๖๕๐,๖๒๕ เมตริกตัน เป็นมูลค่า ๘๔.๓๗ พันล้านบาท เครื่องเทศ (เช่น พริกแห้ง พริกไทยดำ หรือขาว กระวาน และเร่ว เป็นต้น) ปริมาณ ๓,๗๑๖ เมตริกตัน เป็นมูลค่า ๐.๓๘ พันล้านบาท ผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ (เช่น ปลา กุ้ง ปลาหมึก หอย ปู และสาหร่ายทะเล เป็นต้น) คิดเป็นมูลค่า ๒๕๖.๓๙ พันล้านบาท และสัตว์มีชีวิต (เช่น กระบือ โค สุกร และไก่ เป็นต้น) ปริมาณรวม ๓,๙๗๓,๕๐๖ ตัว เป็นมูลค่า ๓.๗๒ พันล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๕)

๒.๒ ภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคามต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนานจากการใช้ประโยชน์และพึ่งพาทรัพยากรและสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติโดยขาดการคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติจากการขยายตัวของเมือง การพัฒนาสืบนี้ออง การลักลอบ

เก็บหาพืชป่า และการล่าสัตว์ป่าเพื่อบริโภคและการค้า การถมพื้นที่ชุ่มน้ำ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและแพร่กระจาย และภาวะมลพิษ ยังคงเป็นภัยคุกคามสำคัญที่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรพืชและสัตว์ป่าชนิดต่างๆ ลดลงหรือสูญพันธุ์ไป สัตว์มีกระดูกสันหลังในประเทศไทย ร้อยละ ๑๑.๙ อยู่ในสถานภาพที่ถูกคุกคาม (threatened species) โดยมีสมัน (*Cervus schomburgki*) ปลาหวีเกศ (*Platytrapius siamensis*) สูญพันธุ์ไปแล้วจากโลก (extinct) นกช้อนหอยใหญ่ (*Pseudibis gigantea*) นกพงหญ้า (*Graminicola bengalensis*) ปลาหางไหม้ (*Balantiocheilos cf. melanopterus*) ปลาเสือดอ (*Datnioides pulcher*) สูญพันธุ์ไปจากประเทศไทย กูบริ (*Bos sauveli*) ละองหรือละมั่ง (*Cervus eldii*) แรด (*Rhinoceros sondaicus*) กระซู่ (*Dicerorhinus sumatrensis*) นกกระเรียนไทย (*Grus antigone*) นกช้อนหอยดำ (*Pseudibis davisoni*) ตะโอง (*Tomistoma schlegelii*) ไม่สามารถพบเห็นได้ในธรรมชาติอีกต่อไป (extinct in the wild) (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๗) และร้อยละ ๑๑.๖ ของพืชมีท่อลำเลียงในประเทศไทย หรือไม่น้อยกว่า ๕๑๗ ชนิด อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามเช่นกัน โดยโสกระย้า (*Amherstia nobilis* Wall.) ได้สูญพันธุ์แล้วในสภาพธรรมชาติ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๘)

ประเทศไทยเป็นแหล่งพันธุกรรมที่สำคัญทั้งพืชและสัตว์ สายพันธุ์ข้าวพื้นเมืองดั้งเดิมในประเทศไทย คาดว่ามีไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นสายพันธุ์ จากการรวบรวมของศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี กรมการข้าว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ สายพันธุ์ ซึ่งสายพันธุ์ข้าวกำลังสูญสลายไป (genetic erosion) อย่างรวดเร็ว เนื่องจากพันธุ์ข้าวเดิมที่ได้รวบรวมไว้เสื่อมพันธุ์ไป และพื้นที่ปลูกข้าวถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่เมือง ตลอดจนเกษตรกรนิยมปลูกข้าวสายพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง โดยไม่ได้เก็บรักษาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองไว้ นอกจากนี้ พืชปลูกพันธุ์พื้นเมืองได้สูญหายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากแหล่งเพาะปลูกถูกทำลายทั้งจากภัยธรรมชาติ และการขยายตัวของชุมชน อุตสาหกรรม และการสร้างเขื่อน ตลอดจนพันธุ์พืชป่าที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์พืชปลูกมากมายขาดการดูแลเอาใจใส่เนื่องจากไม่มีการใช้ประโยชน์ เช่นเดียวกับกับการปศุสัตว์ แม้ว่ามีความหลากหลายสายพันธุ์ที่นำเข้ามาเลี้ยงเนื่องจากให้ผลผลิตดี แต่ประเทศไทยมีสัตว์พันธุ์พื้นเมืองซึ่งเหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ และสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมานานนับศตวรรษ มีความเหมาะสมและทนต่อโรคระบาดต่างๆ มีศักยภาพสูงที่จะนำมาพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์ปศุสัตว์ในอนาคต การนำเข้าพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการละเลยพันธุ์สัตว์พื้นเมืองซึ่งกำลังจะสูญพันธุ์ไปจากประเทศ นับวันพันธุ์สัตว์พื้นเมืองมีจำนวนลดน้อยลง หรือมีการผสมพันธุ์ข้ามกับพันธุ์ต่างประเทศ ทำให้แหล่งพันธุกรรมสูญหายหรือถูกทำลาย

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเป็นอีกภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย ประเทศไทยมีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอยู่ไม่น้อยกว่า ๓,๕๐๐ ชนิด และมีการนำเข้าชนิดพันธุ์ใหม่อยู่ตลอดเวลา เพื่อใช้ทางการเกษตร การเพาะเลี้ยง เป็นสัตว์เลี้ยง ไม้ดอกไม้ประดับ และรวบรวมไว้ในสวนสัตว์และสวนพฤกษศาสตร์ บางชนิดสามารถตั้งถิ่นฐานและแพร่กระจายในธรรมชาติกลายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการสูญเสียทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขอนามัยของมนุษย์ จากทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทย มีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้วทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๘๐ ชนิด เช่น ผักตบชวา ไมยราบยักษ์ หอยเชอรี่ และปลากระดี่หรือปลาซีกเกอร์ เป็นต้น และมีแนวโน้มรุกรานอีกไม่น้อยกว่า ๕๐ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

๓. ประเด็นปัญหาในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ

๑) การขาดความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องความสำคัญและผลประโยชน์ที่ได้รับจากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงวิธีการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน แม้ว่าจะมีกลไกการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมประเทศไทย แต่ยังมีประชาชนบางส่วนรวมถึงนักการเมืองซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายของประเทศ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความใส่ใจเกี่ยวกับการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ หรือความจำเป็นเร่งด่วนในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้ยังไม่สามารถดำเนินงานตามแผนหรือเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ได้ทันเวลาที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการออกกฎหมาย

๒) การดำเนินงานด้านอนุกรมวิธานของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการวิจัยและพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ ยังคงมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของการขาดแคลนบุคลากร และการสนับสนุนด้านงบประมาณ แม้ว่าจะมีการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลด้านต่างๆ ของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างหลากหลายแต่นักวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพยังขาดแคลนอยู่เป็นจำนวนมาก นอกเหนือไปจากนั้น งบประมาณที่ใช้เพื่อการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพยังคงมีน้อยและไม่ต่อเนื่องด้วยเช่นเดียวกัน และที่ผ่านมางานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพยังไม่ตอบสนองต่อนโยบายและมาตรการด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ นอกจากนี้ หน่วยงานที่ทำงานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยมีอยู่กระจัดกระจาย ในกระทรวงต่างๆ หรือเป็นหน่วยงานภาคเอกชน จึงทำให้การบริหารจัดการขาดความเป็นเอกภาพ ดังนั้น การจัดสร้างกลไกเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพน่าจะเป็นทางออกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และควรจะมีการตั้งกองทุนเพื่อการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมนักวิจัยรุ่นใหม่ ให้มีความสามารถในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอนุกรมวิธานของสิ่งมีชีวิต เนื่องจากนักวิจัยที่ชำนาญการต้องใช้เวลาการสร้างที่ยาวนานมากกว่าสาขาอื่นๆ

๓) การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม ทรัพยากรชีวภาพ และความรู้ ตามธรรมเนียมประเพณี กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลเรื่องการเข้าถึงแบ่งปันผลประโยชน์ยังมีไม่ครอบคลุมในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าถึงและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ นอกจากนี้ ชุมชนท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตที่อิงอาศัยความหลากหลายทางชีวภาพ ยังขาดความรู้และความตระหนักถึงบทบาทในการดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และประเทศไทยมีบุคลากรจำนวนน้อยมากที่มีศักยภาพในการเจรจาต่อรองการแบ่งปันผลประโยชน์ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรชีวภาพในเชิงการค้ายังไม่เป็นระบบ และไม่มีกลไกการเชื่อมโยงสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๕. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ตาม นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์
ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕

๑) การกำหนดเป้าหมาย กำหนดไว้ค่อนข้างกว้างและไม่มีการกำหนดเป็นตัวเลขที่ชัดเจน รวมทั้งตัวชี้วัดไม่ระบุหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ และขาดข้อมูลพื้นฐานหรือตัวเลขอ้างอิงสำหรับการเปรียบเทียบค่า ทำให้ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นผลของการดำเนินงานในภาพรวมได้ ควรมีการกำหนดเป้าหมาย ในเชิงปริมาณจะสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๒) นโยบายฯ ไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย และหลายหน่วยงานไม่ทราบข้อมูลหรือไม่ทราบว่า หน่วยงานของตนเป็นหน่วยรับผิดชอบตามแผนปฏิบัติการ ประกอบกับ ความไม่ยืดหยุ่นของแผนปฏิบัติการ เช่น การกำหนดรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงเกินไป การระบุหน่วยงานรับผิดชอบไม่ชัดเจนหรือไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน ทำให้หน่วยงานไม่ได้นำนโยบายไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ หรือกิจกรรมที่ระบุไว้ ไม่ได้ได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือได้รับน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

๓) นโยบายฯ ไม่ได้บูรณาการกับแผนในระดับพื้นที่ เช่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่น และ แผนปฏิบัติการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ทำให้การนำนโยบายฯ ไปปฏิบัติ ในระดับพื้นที่มีค่อนข้างน้อย

ทั้งนี้ จากการติดตามประเมินผลตัวชี้วัดและการดำเนินงานในภาพรวมของนโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ (๑๖ ตัวชี้วัด) มีการดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีตัวชี้วัดที่ไม่สามารถประเมินได้ ๑ ตัวชี้วัด ได้แก่ พื้นที่ทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่น่านน้ำไทยได้รับการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง และ ๔ ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ๑) แหล่งหญ้าทะเลและพะยูนได้รับการประกาศเป็น พื้นที่คุ้มครองอย่างน้อย ๑ แห่ง ๒) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๕ แห่ง ๓) มีนโยบายระยะยาวของประเทศไทยเกี่ยวกับการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และ ๔) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพจัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพ

๕.

ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ

ความหลากหลายทางชีวภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗

จากการติดตามผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ พบว่า โครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานมีการดำเนินงานในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อการอนุรักษ์ ป่าไม้ และลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ (ร้อยละ ๓๘.๑๖) การเสริมสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ (ร้อยละ ๓๐.๙๒) และการพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ (ร้อยละ ๒๒.๓๗) ตามลำดับ ซึ่งโครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะการใช้ประโยชน์และแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ (ร้อยละ ๘.๕๕) โดยมี ๒ ประเด็นหลักที่ไม่มีการรายงานผลการดำเนินงาน ได้แก่ ๑) การดำเนินงานที่มุ่งจัดการพื้นที่เกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการป่าไม้ที่ยั่งยืน รวมถึงการผนวกประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในมาตรฐานสิ่งแวดล้อม และ ๒) การส่งเสริมให้มีเนื้อหาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก

๖.

นโยบายและทิศทางการพัฒนา

๖.๑ นโยบายและทิศทางการพัฒนาในระดับโลก

ในระดับโลก เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจฐานความรู้และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลลัพธ์จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (Rio+20) เห็นชอบให้เศรษฐกิจสีเขียวเป็นเครื่องมือการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ในส่วนของความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ประชุมเน้นถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาที่ยั่งยืน และความกินดีอยู่ดีของมนุษย์ และความสำคัญที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ให้มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยมีการรับรองเครื่องมือและกลไกสำคัญๆ ในกรอบขององค์การสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศอื่น ได้แก่

๑) แผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ และเป้าหมายไอจิ (Strategic Plan for Biodiversity ๒๐๑๑-๒๐๒๐ and the Aichi Targets) กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ภายใน ค.ศ. ๒๐๕๐ ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับความนิยมในคุณค่าได้รับการอนุรักษ์ ป่าไม้ และถูกใช้อย่างชาญฉลาดเพื่อธำรงรักษาบริการจากระบบนิเวศ เพื่อผดุงพันพิภพที่สมบูรณ์พูนผลให้ยั่งยืนและเพื่ออำนวยความสะดวกที่สำคัญให้แก่ผู้คนทั้งปวง” โดยกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขมูลเหตุรากฐานของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ ป่าไม้ เผ่าละวัง เพิ่มพูนผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจาก

ระบบนิเวศ จำนวน ๒๐ ข้อ ที่ประชาคมโลกจะต้องดำเนินการร่วมกันให้บรรลุผลสำเร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ ๒๕๖๓ ภายใต้เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ ๕ เป้าประสงค์ ได้แก่

- เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ A: แก้ไขมูลเหตุรากฐานของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยหิบบกความหลากหลายทางชีวภาพเป็นกระแสหลักในภาครัฐและภาคประชาสังคม
- เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ B: ลดแรงกดดันโดยตรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ C: ปรับปรุงสถานภาพของความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฝ้าระวังรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม
- เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ D: เพิ่มพูนผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และบริการจากระบบนิเวศต่อคนทั้งปวง
- เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ E: เพิ่มพูนการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ โดยมีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ และการพัฒนาสมรรถนะ

๒) การประกาศให้ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ เป็นทศวรรษแห่งความหลากหลายทางชีวภาพของสหประชาชาติ ตามข้อมติที่ ๖๕/๑๖๑ ของสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) สมัยที่ ๖๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ และเป้าหมายโอเจอี ในระดับชาติ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) การเป็นสมาชิกของคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services : IPBES) ในการประชุมสมัยที่ ๖๕ ของสมัชชาสหประชาชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีข้อมติ ๖๕/๑๖๒ ร้องขอให้โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ดำเนินการให้คณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลฯ (IPBES) เริ่มปฏิบัติงาน และจัดการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบและข้อตกลงทางสถาบันสำหรับคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลฯ โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ เพื่อสนับสนุนการใช้ข้อมูลวิทยาศาสตร์ในการกำหนดนโยบายรัฐบาลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้รับรองข้อมติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลฯ (IPBES) ร่วมกับประเทศอื่นๆ อีก ๙๓ ประเทศ และมีผลเป็นสมาชิกโดยอัตโนมัติ ในการประชุม ณ กรุงปานามา ประเทศปานามา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕

นอกจากนี้ ยังมีพันธกรณีอื่นที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการในฐานะภาคี และต้องเตรียมการเพื่อรองรับพันธกรณีและพัฒนาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังจะเกิดขึ้น ดังนี้

- ๑) พันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ประเทศไทยเป็นภาคี
 - การดำเนินการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗

- การสร้างเครือข่ายในการควบคุมการค้าสัตว์ป่า พืชป่า และผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นภาคีตั้งแต่วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๖

- การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention on Wetlands) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๑

- การสร้างกลไกในการกำกับดูแลสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Cartagena Protocol on Biosafety) ซึ่งประเทศไทยได้เป็นภาคีตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

๒) พันธกรณีและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่แล้วและที่อยู่ระหว่างการเจรจา/จัดทำ

- สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture: ITPGR) ประเทศไทยลงนามรับรองสนธิสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ แต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคี

- อนุสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่อพยพย้ายถิ่น (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals: CMS) ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ แต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคี

- พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization) ทั้งนี้ ประเทศไทยลงนามรับรองพิธีสารฯ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ และปัจจุบันกำลังดำเนินการเพื่อเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารฯ

- พิธีสารเสริมนาโงยา-กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการรับผิดชอบและชดใช้ตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Nagoya-Kuala Lumpur Supplementary Protocol on Liability and Redress to the Cartagena Protocol on Biosafety) ทั้งนี้ ประเทศไทยลงนามรับรองพิธีสารเสริมฯ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ และปัจจุบันกำลังดำเนินการเพื่อเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารฯ

- การดำเนินการในการกำหนดกลไกและกรอบกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองภูมิปัญญา ทรัพยากรพันธุกรรม และการแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ภายใต้กรอบขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO)

ถึงแม้ว่าพันธกรณีต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะยังไม่มีข้อผูกพันกับประเทศไทย แต่การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับพัฒนาการของโลกเหล่านี้ จะทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของไทยมีความเข้มแข็งและมีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น และอาจมีผลกับประเทศไทย

๖.๒ นโยบายและทิศทางการดำเนินงานของไทย

๑) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพไว้ใน

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ด้วยการใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ สู่อุตสาหกรรมฐานความรู้เชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาไปต่อยอด ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์ สังคม และชุมชน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิต

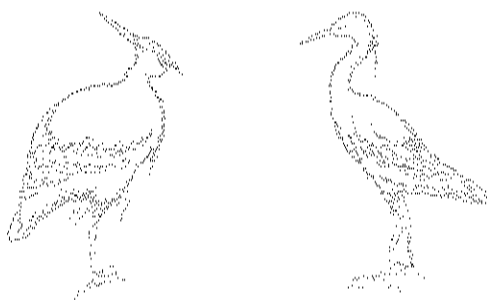
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์ พันธุ์ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน สนับสนุนแนวทางการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเชิงอนุรักษ์และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ ตามวิถีชีวิตและภูมิปัญญา ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจจากทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มและเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

๒) นโยบายรัฐบาล

นโยบายรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗) กำหนดแนวนโยบายในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในส่วนให้มีการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดย

๒.๑) ในระยะเฉพาะหน้า เร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและสร้างบรรทัดฐานในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิงนิเวศ ส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่เอกชนเพื่อลดแรงกดดันในการตัดไม้จากป่าธรรมชาติ รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศและการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์

๒.๒) ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างโอกาสในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการใช้จากทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความมั่นคงด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตของชุมชน และการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้ความสำคัญเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางชีวภาพ

๓) นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การดำเนินงานของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ประเทศไทยได้มีการจัดทำและดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕ รวม ๓ ฉบับ มุ่งเน้นการให้ความรู้ความตระหนักแก่สาธารณชน สร้างเครือข่ายอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ การเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่นักวิจัย สถาบันการศึกษา และการลดอัตราการสูญเสียมความหลากหลายทางชีวภาพตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔) นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙) ที่กำหนดนโยบายด้านการป้องกัน สงวนรักษา และอนุรักษ์สิ่งมีชีวิต การสงวนรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศให้เหมาะสม รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่คำนึงถึงการอนุรักษ์และศักยภาพการผลิตของทรัพยากร

๕) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพไว้ใน

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การปรับฐานการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการกำหนดและส่งเสริม นโยบายที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมการต่อยอด และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน รวมถึงการเตรียมพร้อมต่อมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการค้าและการลงทุน

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการลดภัยคุกคามที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ในและนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ การวิจัยและการพัฒนาฐานข้อมูล รวมทั้งพัฒนากฎระเบียบว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างธรรมาภิบาล โดยเร่งรัดการศึกษา การใช้กลไกและกฎระเบียบในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม และยั่งยืน จัดทำกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่สนับสนุนการจัดการทรัพยากรชีวภาพและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ

๖) แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ปลูกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน กำหนดนโยบายให้การแก้ไขปัญหาระเบิดการบุกรุกพื้นที่ตัดไม้ทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติ เป็น “วาระแห่งชาติ” เพื่อปลูกจิตสำนึกของคนในชาติให้เห็นความสำคัญของทรัพยากร และให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลูกจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และสอดแทรกการปลูกจิตสำนึกในเนื้อหาของสื่อทุกประเภท ประยุกต์ใช้กลไก PES (Payment for Environmental Services) มาสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรป่าไม้กับผู้ที่มีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ ผู้ที่ใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศป่าไม้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน จัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ อย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน จัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการ และลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสู่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

๗) นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙) ในยุทธศาสตร์ การวิจัยที่ ๓ การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนา องค์ความรู้และฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมความหลากหลายทาง ชีวภาพทั้งในด้านการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การฟื้นฟู การจัดการองค์ความรู้ การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ อย่างมีธรรมาภิบาล และการลดการคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งได้มีการ ถ่ายทอดไว้ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์งานวิจัยของประเทศไทย การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙) ที่เน้นความจำเป็นในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณค่าความหลากหลาย ทางชีวภาพ การเพิ่มพูนองค์ความรู้และข้อมูลในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการความหลากหลายทาง ชีวภาพ

- ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙) มีเป้าประสงค์เพื่อลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยสามารถธำรงรักษา ระบบนิเวศประเภทต่างๆ ชนิดพันธุ์ แหล่งพันธุกรรมที่สำคัญ และคุ้มครององค์ประกอบความหลากหลายทาง ชีวภาพที่เกี่ยวข้องไว้ได้อย่างยั่งยืน เพิ่มการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพิ่ม มูลค่าโดยการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และนวัตกรรม รวมทั้ง ศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์ตามหลักการการเข้าถึง และการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

๘) แผนยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙) กำหนดกรอบนโยบายในการพัฒนา จัดการ และคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และพัฒนาระบบ ยาจากสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งสนับสนุนการจัดการคุ้มครองและต่อยอดใช้ประโยชน์องค์ความรู้ ทั้งทางวิชาการ ภูมิปัญญาไทย และสมุนไพร อย่างเป็นระบบ

๗. แนวคิดและหลักการ

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ใช้เป็นแนวคิดหลักในการบูรณาการมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าด้วยกัน ภายใต้กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ใช้โอกาสศักยภาพ และปัจจัยแวดล้อมที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการสร้างฐานรากการพัฒนาที่มั่นคง ยกระดับและเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพอย่างเป็นลำดับขั้น สามารถ “พึ่งตนเอง” ได้ มี “ภูมิปัญญา” และ “ภูมิคุ้มกัน” พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยคุกคามได้ และสร้าง “ความสมดุล” ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ยังได้น้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อาทิ “ปลูกป่าในใจคน” ใช้เป็นแนวคิดหลักในการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติในทุกระดับเพื่อให้มีความตระหนักถึงความสำคัญและกระบวนการอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน “ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” ในการแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรมโดยใช้วิธีการ “การปลูกป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง” ได้แก่ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจ และสร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นดิน นำมาใช้เป็นแนวคิดหลักในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น แผนแม่บทฯ ยังได้ถ่ายทอดแนวคิดและหลักการของอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งมีพันธกรณีหลักที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการในฐานะประเทศภาคี ได้แก่ การดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ แผน หรือโครงการระดับชาติ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการนำแนวคิดของเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นผลจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (Rio+20) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับนโยบายและทิศทางการดำเนินการระดับประเทศ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ นโยบายและแผนระดับชาติในภาคส่วนต่างๆ ทั้งในเรื่องของการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การวิจัย และการพัฒนาภูมิปัญญาไทย ซึ่งยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ ภายใต้แผนแม่บทบูรณาการฯ ได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของหลักการสำคัญ ๔ เรื่อง ได้แก่

๗.๑ การบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ (Ecosystem Approach) และบริการจากระบบนิเวศ (Ecosystem Services) เป็นหลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงระบบหรือองค์รวม (Holistic Approach) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำรงอยู่ของระบบนิเวศอย่างสมดุล และการตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยอาศัยบริการที่ได้รับจากระบบนิเวศเป็นประเด็นการจัดการที่เชื่อมโยงระบบนิเวศและเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน

๗.๒ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) บนพื้นฐานของเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องเกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้ จะต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การพัฒนาจะมุ่งเน้นการบริหารจัดการต้นทุนทางธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

๗.๓ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เป็นหลักการและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มุ่งหมายให้ภาคีดำเนินการร่วมกันในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในและนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (*in-situ* and *ex-situ* conservation) ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพันธุกรรม ชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศอย่างยั่งยืน รวมถึงสนับสนุนให้มีการดำเนินการเพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ซึ่งไทยในฐานะภาคีอนุสัญญา จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการและพันธกรณีของอนุสัญญาดังกล่าว

๗.๔ ธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักการที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การกระจายอำนาจที่ยึดหลักการพื้นที่-หน้าที่-การมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation - AFP) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ และการกำหนดภาระรับผิดชอบ (Accountability) ของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

